
కాదంబరీ కథాసారము.

శ్రీరస్తు.

కాదంబరీ కథాసారము.

ఇది

చేవలి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

విరచితము.

శ్రీశారదామకుట ముద్రాక్షరశాలము

నచ్చువేయించి

ప్రకటించె.

మొదటికూర్పు ౧౦౦౦.

కాపీరైటు.

వెలరు ౦-౨-౦.

PRINTED AT THE S. S. M. PRESS, VIZAG, 1904.

భూమిక.

ఈ గ్రంథము ముఖ్యముగాఁ గాదంబరినిగూర్చి చెప్పినదగుటచేఁ గాదంబరి యనఁబడు. ఇందలికథ పురాణంబులఁగనఁబడమిచేఁగల్పితమనితోఁచు. ఇది రెండు భాగంబులు గలది. అందుఁ బూర్వభాగంబు భట్టబాణునిచేతను, ఉత్తరభాగంబు తత్పుత్రునిచేతను జేయఁబడె. అతనిపేరు దెలియదు. భట్టబాణుఁడు హర్ష చరితంబుఁ గూడ రచియించె. పైగ్రంథ ద్వయంబును గల్పనా కాఠిన్యముల కాస్పదంబు. మొదటిది, సంస్కృతంబున నున్న గద్యగ్రంథములలోఁ బెద్దది.

భట్టబాణుఁడు మఱియొకఁడు గలఁడు. అతఁడు ఉషాపరిణయ నాటకమును, పార్వతీపరిణయ నాటకమును, శృంగారభూషణ భాణంబునను మూఁడు గ్రంథములు చేసెను. ఉషాపరిణయ నాటకమున “పద్మేపతీయాన్నిల కాభిదానో గద్యే పతీయా

స్కీలభట్టబాణః। పద్యేచగద్యేచ పరం పటీయాన్వా
 త్స్వయినో వామనభట్టబాణః" (పద్యకవితయం
 దుఃకాభిదానుడును, గద్యకవితయందు భట్టబా
 ణుడును, ఆయుభయకవిత్వమునందు వాత్స్యయు
 ముడగు వామన భట్టబాణుడును, మిక్కిలి సహజు
 లు) అనియుండుటనుబట్టి కాదంబరీశర్త కాభిదానుకం
 ఠైఁ బ్రాచీనుఁడో, సమకాళికుఁడో యనియు, వా
 మన భట్టబాణుడు వారికంటె నర్వాచీనుఁడని
 యుండేలు.

మఱియు జంద్రాపీఠ వైశంపాయనులకును, క
 పింజల పుండరీకులకును, కాదంబరీ మహాశ్వేతా
 ను మిగుల సఖ్యంబుగలదు. వారిలో మహాశ్వేతా
 శౌపమువలన వైశంపాయనుడు మృతుడగుట విని
 జంద్రాపీఠుఁడు మృతినొందుటయు, శుహాశ్వేతా
 నియోగము నైవక పుండరీకుఁడు మృతినొందుట
 ను జూచి కపింజలుఁడు లోకాంతరమునకు సయిత
 ము వెళ్లుటయును, మహాశ్వేతా నివాహముగు వల

కుం గాదంబరి పెండ్లి మానుకొనుటయును, గురుజ
నంబు నతిశ్రమించుటచేఁ గపింజలుఁ డింద్రాయుధం
బను నశ్వంబగుటయును, అవినయంబుచేఁ బుండరీ
కుండు పూర్వజన్మవాసనతో వైశంపాయన శుకజ
న్మంబుల నొందుటయును సంభవించె. దానింబట్టి వి
చారింప నీకథయవిచ్ఛిన్నమిత్రత్వంబును, పునర్జన్మం
బును, తజ్జన్మసంసారంబును ముఖ్యముగా బోధిం
చుచున్నది.

కాదంబరి కథ దురవగాహంబుగ నుండుటచేఁ
దాని సంగ్రహించి కాదంబరీ కథాసారమని పేరుఁ
బెట్టి సులభముగఁ దెలుగున గద్యమయముగా వ్రా
సినాడను.

విశాఖపట్టణము. • } చేవలి సుబ్రహ్మణ్యము.
.. 1-12-1904. } • సంస్కృతపండితుండు.
లండన్ మిషన్ హైస్కూల్

ఈ కథ యందు వచ్చు స్త్రీ పురుషులు.

ఆరిష్ట = తక్కుని రెండవ కుమార్తె.

జంద్రాధము = చంద్రాపీఠుని యశ్వంబు. ఋషి
శాపముచే గపింజలుండు గుట్టమయ్యె.

కపింజలుండు = ఒక ఋషి. పుండరీకుని మిత్రుండు.
ఋషి శాపముచే జంద్రాపీఠుని వహించు నిం
ద్రాధమును నశ్వంబయ్యె.

కాదంబరి = మదిరా చిత్రరథుల పుత్రిక. నాయక.

కుమారపాలితుండు = శూద్రకుని మంత్రి.

కేయూరకుండు = కాదంబరి సేవకుండు.

శౌరి = హంసుని భార్య. మహాశ్వేతకుం దల్లి.

చండాలకన్య = చిలకను దెచ్చిన స్త్రీ. బోయత.

చంద్రాపీఠుండు = తారాపీఠుని కుమారుండు. కథా
నాయకుండు. పుండరీకుని శాపముచే జంద్రుం
డు చంద్రాపీఠుండాయె. ఇతడు వైశంపాయ

నుండు చనిపోయిన సమాచారము విని చనిపో
యి తాను శూద్రుడుడనా బుట్టె.

చిత్రరథుడు = దత్తునులకును ముసకీని బుట్టెను. గం
ధర్వుడు. భార్య మదిర. కూతురు క్షాదంబరి.
బాబాలి = ఒకఋషి. త్రికాలజ్ఞుడు. పుత్రుడు హ
రీశుడు. వారియూత్రమమునందు గొంతకాల
ము చిలుకయుండె.

తరలిక = మహాశ్వేత దాసి.

తాంబూల కరండవాహిని = పేరు పత్రలేఖ. తాం
బూలమునిచ్చుస్త్రీ. చంద్రాపీఠుని సేవకురాలు.

తారాపీఠుడు = ఊజ్జయిని నగరమునకురాజు. భా
ర్యపిలాసవతి. కుమారుడు చంద్రాపీఠుడు.

త్వరితకుడు = చంద్రాపీఠుని యనుచరుడు.

షత్రలేఖ = చంద్రాపీఠుని సేవకురాలు. రోహిణి
యొళుట్టె.

పుండరీకుడు = ఒకఋషి. కపింజలునీ పుత్రుడు.

చంద్రునిశాపముచే వైశంపాయనుడయ్యె.

మదలేఖ=కాదంబరిదాసి.

మదిర=గంధర్వస్త్రీ. చిత్రరథుని భార్య. కాదంబరికి దల్లి.

మనోరమ=శుకనాసుని భార్య. పుత్రుడు వైశంపాయనుడు..

మహాశ్వేత=శౌరీహంసుల పుత్రి. మారుపేట హంసి. కాదంబరికి సఖి. పుండరీకుని బేరిమించె.

మేఘనాచుడు=వలాహకుని కుమారుడు.

వలాహకుడు=సేనాధిపతి. పుత్రుడు మేఘనాచుడు.

విలాసవతి=తారావీడుని భార్య. కొడుకు చంద్రావీడు.

వైశంపాయనుడు=శుకనాసుని పుత్రుడు, చంద్రావీడుని ముఖ్యమిత్రుడు. ఇతడు పూర్వః

జ్ఞమునఁ బుండరీకుఁడు. మహాశ్వేతశాపముచేఁ
జిలుకయయ్యె.

శుకనానుఁడు=తారాపీఠుని మంత్రి. వైశంపాయ
నుని తండ్రి.

శూద్రకుఁడు=విదిశానగరమునకు రాజు. ఇతఁడు పూ
ర్వజన్మమునందు జన్మదాపీఠుఁడు.

శ్రీ=లక్ష్మి. శూద్రకుని దగ్గఱకుఁ జిలుకను దెచ్చిన
చాండాళి. పూర్వజన్మమునఁ బుండరీకుని తల్లి.

శ్వేతకేతువు=ఒక దేవర్షి. ఇతనికిని, పద్మవనలక్ష్మిక
నిఁ బుండరీకుఁడు పుట్టె.

హంసి=మహాశ్వేతకు మాట పేరు.

హంసుఁడు=ఒక గంధర్వుఁడు. భార్య గౌరి. అగ
ని పుత్రి మహాశ్వేత.

హరీతుఁడు=జాబాలి పుత్రుఁడు. వారి యాశ్రమ
మందుఁ గొంతకాలము చిలుక యుండె.

శ్రీ రస్తు.

కాదంబరీక థాసారము.

పూర్వ కాదంబరి.

లవదేశంబునంచున్న వేత్రవతీశ్రీరమునందు వి
స పట్టణం బొకటిగలదు. దాని శూద్రకుండ
ల పాలించుచుండె. అతడంతః పురస్త్రీవిర
ుప్రబృందముతో శాస్త్ర గోష్ఠీవిన్దంబునం
బుచ్చుచుండె. అంత నొకనాఁడు సూర్యో
ునఁ బ్రతీహారివచ్చి యో రాజోత్తమా! ద
థమునుండి యనుచరునితోఁ జంఞాలకన్య
తే శంజరమీతోఁ జిలుకనుఁ బట్టుకొనివచ్చి
యన మాహాలక్ష్మీవలె నున్నదనిచెప్పె. ఆమా
రాజు సంతోషించి తప్పేమి? యనిరా నెల
రాజు దానిసౌందర్యముఁజూచి కూర్చుండు

మని చెప్ప దాని యనుచుండు పంజరములోని వై
 శంపాయనమును శుకమును రాజునెదుటఁబెట్టి తమ
 సన్నిధినుండఁదగినదని నావ్రభువుత్త్రుగ్రిక యుపాయ
 నముగ నమర్చించెనని యారముగావెల్లె. అశుకము
 రాజుతట్టుతీరిగి కుడికాలెత్తి జయయని ముందుగఁ
 బలికి పిమ్మట “కన్నీళ్లతో స్నానము సేయనట్టియు
 నిత్యము శోకాగ్నిచేఁగ్రాగునట్టియు నీ శత్రుకాంత
 లు విముక్తాహారలగుచున్నారు” అని నృపునిఁబ్రశం
 సించె. రాజు దాని విని చెంతనున్న కుమారపాలితుఁ
 డను హంత్రితోనిట్లనియె. ఈపక్షి వాగ్దేవభరి వింటి
 పికదా. పూర్వజన్మజ్ఞానముంబట్టి కాని యిట్టిశక్తిల
 భింపదనుచుండ మధ్యాహ్నమయ్యె. రాజవల్లభుఁ
 డు సభ్యులకును, జాండాలకన్యకును సెలవిచ్చి యా
 కీరంబును దాంబూల కరండ వాహినికి గొప్పగించి
 తానాహ్నికము దీర్చుకొనవెల్లి పరివారముతోఁగది
 గి యాస్థానమండపమునకు వచ్చె. అంతిపురంబు
 నుండి చిలుకనురావించె. నీవెవతెవు? నీవుట్లు వేమి?

యని రాజడుగ నదియిట్లునియె. ఓరాజోత్తమా! క
 థపెద్దవయినను జేప్పెదవినుమాని మొదలుపెట్టె.

వింధ్యాటపియందు వండ కారణ్యములోఁ గావే
 రీతీరంబున నగస్త్యాశ్రమం బొందుగలదు. తత్సమీప
 మునేఁ బంపయను సరస్సుగలదు. అచ్చటనున్న చె
 ట్టుతోఁజ్జులోఁ దిల్లిలేనిపిల్లనై యుంటిని. నాతండ్రి న
 న్నుం బోషించుచుండె. ఒక నాఁ డొక శబరుండు ఏ
 చ్చి నాతండ్రి మొదలయినవారిని వేఁటాడి చంపె.
 దైవయోగంబున నేను బ్రదికివచ్చి డప్పి నొంది మా
 ర్చిల్లితిని.

అంత జాబాలిశనయందైన హరీశుండు స్నాన
 మునకు వెళ్లుచు నన్నుఁ దీసికొని పద్మసరస్సునకు నె
 ల్లి రాను స్నానముసేసి నాకు కిగువట్టి యాశ్రమం
 బునకుఁ దిరిగి తీసికొనినెల్లెను. జాబాలి నన్నుఁజూ
 చి ముసుకతో నీది దీనియవినయఫలము ననుభవించు
 చుచున్నదని చెప్పె. వారది యేమోనియజ్జగ నతం
 డిట్లనియె. అవంతిదేశమున నుజ్జయనీనగరమునందుఁ

దాదాపీఠుఁడను రాజుగలఁడు. అతనిభార్య విలాస
 వతి. మంత్రి శుక నాసుఁడు. మంత్రిభార్య మనోరమ.
 రాజమంత్రులు సంతతిలేక ప్రతములు సేసిరి. పిన్నులు
 నొకనాటిరాత్రి రాజునభార్యనోటఁ బూర్ణచంద్ర
 మండలము ప్రవేశించినట్లును, మంత్రియగు శుకనా
 సుఁడు దనిభార్యయొడిలో పికిసించిన పుంధరీకం
 బుంచఁబడినట్లును, గలఁగిని మాటునాఁటి యుద్ధ
 యమున నొంకొరులు స్వప్నమునుగూర్చి చెప్పుకొ
 నిరి. పదంపడి మనోరమా విలాసవతులు గర్భమును
 ధరించిరి. ఒకదినమునందె కుమారులను గనిరి. రాజ
 పుత్రునకుఁ జంద్రాపీఠుఁడనియు, మంత్రికుమారున
 కువైశంపాయనుఁడనియుఁ బేళ్లు నెట్టిరి. పుట్టినది మొ
 దలు రాజమంత్రుల పుత్తులు మిత్రులుగానుండిరి.
 విదవయేట నక్షరాభ్యాస మిక్కుటికినిజేసి వ్యాకర
 , శాదివిద్యలఁ గలుపఁదగిన యువాభ్యాయుల నొప్పు
 గించి బడికిఁ బంపిరి. వారుచతుష్టక్తికలును, జతుర్ద
 శవిద్యలును నేర్చిరి. రాజు విద్యాసంపూర్ణులైనకు

మారునింగని సేనాధిపతియైన వలాహక్కుని నింద్రా
 యుధంబను నశ్వరత్నంబును బహువ నాగుజ్జము నె
 కేర వైశంపాయనునితో రాజకుమారుడు రాజ
 మందిరమునకు వచ్చె. తారాపీఠండు మంచిదినము
 నందన కుమారుని యువరాజుగా నేర్పర్చి మంత్ర
 కి నొప్పగించి నీతిని నేర్పించెను. అతడు యువరాజు
 యి రాజ్యమును బాలించుచుండఁగాఁ దల్లియగు వి
 లాసవతి, పత్రలేఖయనుదానిఁ దాంబూలకరండవా
 హినిగా నొప్పగించె. అతడు దానిని దయతోఁజూ
 చుచుండెను. ఒకనాఁడు పత్రలేఖను, వైశంపాయ
 నుని, రాజకుమారులను వెంటఁబెట్టుకొని యింద్రా
 యుధంబెక్కి దిగ్విజయమునకునేగె. నలుదిసల రా
 జులను లోబర్చికొని నారివలన బహుమానములను
 బొంది జయస్తంభములను నిల్పి కైలాససమీపమున
 నున్న సువర్ణపురమున విడిచె. దిగ్విజయముఁజేయ
 ముఁడేర్లువట్టె. ఒకనాఁడింద్రాయుధము నెక్కి
 యెంటరిగా నరణ్యమునకు వెల్లి పేటాడుచుఁగిన్నర

ద్వంద్వమును జూచె. దానిఁ బట్టఁదలంచి గుట్టము
 మీదవడిగా వెళ్లఁగా జేతికి దొరకినట్లయి యదిగడు
 దూరము దీసికొనివెల్లి మాయవయ్యె. అట్లుండ
 ప్పిఁగొని జలాశయము వెదకుచు నచ్చోదసరస్సును
 జూచి, అందుగుట్టమునకు నీరువెట్టి, తానును నీరు
 ద్రాపి యొడ్డునఁగూర్చుండి యుండఁగా గానము ప
 నఁబడె. మరలనశ్వంబెక్కి శబ్దముఁబట్టి యుత్తర ది
 క్కునకేగి సిద్ధాలయమును, అందుఁజంద్రశేఖరుని
 సేవించుచున్న పోదశవర్షదేశీయురాలును, గంధ
 ర్వకన్యయునగు మహాశ్వేతిను జూచె. దానియాపున
 కిచ్చెరువొంది పాటయగువలకునుండె. ఆమెదండ్ర
 శేఖరునకుఁ బ్రదక్షిణ నమస్కృతిలొనర్చి వెళ్లఁబో
 వునపుడు చంద్రద్రాపీడునిఁజూచి 'ఓహహాత్తుఁడా!
 నాయింటికివచ్చి యతిథిపూజనొందు, మనఁగా న
 తఁడామెతో గుహకేగి పూజవడసి సుఖముగనుం
 డె. ఆపెసంధ్యోపాసనాదికము దీర్చికొని 'నీసమా
 చారమేమి?' యని యడుగ గుట్టమెక్కినది మొదలు

కొని కిన్నరమిథునమును జూచిన వజ్రకు జరిగిన వృ
 త్తాంతముఁజెప్పె. అంతనతఁడు నీవృత్తాంతంచేమి?
 పలయున్లు మునివ్రతమాచరించుచుంటివని యడుగ
 నిమేషమాత్రము ధ్యాసించి విచారంపడి శ్లైర్మములె
 చ్చికొని కన్నులఁడుడిచికొని ఓరాజపుత్రుఁడా! ని
 ర్భాగ్యురాలైన నావృత్తాంతముతో నీకేమిపని? వి
 నను గోరితివిగానఁ జెప్పెద. స్వర్గమున గంధర్వా
 పురః కులంబులు పదునాలుగున్నవి. అందుదక్షునిత
 కును, మునికిని గంధర్వుఁడగు చిత్రరఘుఁడు పుట్టె.
 వాసిభార్య నుదిర. వారిపుత్రక కాదంబరి. అతఁడు
 గంధర్వులకు రాజు. హేమకూటగిరియందు పసింది
 చైత్రరఘును క్రీడోద్యానమును, అచ్చోదనమును సర
 స్సునుగల్పించెను. దక్షునిరెండవ పుత్రయైన నరిష్ట
 హంసునిగనె అతనిభార్యశారి. అతఁడు కింపురుషవ
 ర్ణమునఁ జిత్రరఘునిచేత నిభిషిక్తుఁడై హేమకూటగి
 రియందు శారితోవసించె. నేను వారికూఁతలరను.
 నాపేరు మహాశ్వేత. కాదంబరికిని నాకును మిక్కి:-

లిస్తేహము. ఇద్దఱుము సంగీతము నేర్చుకొంటిమి.
 నావిచారముంబట్టి నాపెండిలిగుగు వలకు నాపె
 పెండిలిజేసి కొనవని ప్రతిజ్ఞజేసె. ఒకనాఁడు నా
 తల్లియైన గౌరితోనచ్చోదగురస్సునకు వచ్చితిని. నా
 తల్లిస్నానము సేయుచుండ నేను సఖయగు తరలిక
 తో సాసమీపమున సంచరించుచు గాలికివచ్చిన తా
 వినిమూర్కొని యావాసనంబట్టి వెల్లి పారిజాతపు
 ష్పమును జేవిఁబెట్టికొనియున్న యష్టాదశవర్షదేశీ
 యుండగు మునిపుత్రుంజూచితి. చూడగఁ జేనొండొరు
 లకు రక్తిగలిగె. అతని సఖుడైన కపింజలునిఁజూచి
 'ఓనుహాష్టఁడా! ఇతనివృత్తాంతమేమి? పూవెక్క
 డిది? యనియడుగ నతఁడు నవ్వి యిందువలన నీకే
 మిలాభము? అయినను జెప్పెదవినువని ఓయింత!
 శ్వేతకేతువను దేవఋషి మందాకినికి. బోవుచుం
 డ నతనిఁ బద్మవనలక్ష్మి మోహించి వెంటనే పుండరీ
 కవనంబునఁ బుత్రుని గని తీసికొనివచ్చి యిదిగో నీకు
 మారుడని తండ్రికి నప్పగించె. అతఁడు పుత్రునకుఁ

బుండరీకుండని పేరు వెట్టి యువనయ నాదికము నేసి,
సకలవిద్యలను నేర్పెను. పుండరీకుండు చంద్రమా
లినిజూడగోరి రాఁగా వానికి నందనవనలక్ష్మి యి
ప్పొరిజాతము నిచ్చె నని చెప్పె.

‘ఈ కుటిలప్రశ్న చేసేమి లాభము?’ అది పుండరీ
కుండు విని నీకు గావలసినయెడలఁ గైకొనును’ నిత
నచెవినుండి పూవుదీసి నాచెపి నిడునపుడు చెకిర
లికి నలని వ్రేలు దాఁచఁగా నిరువురకును మోహము
వృద్ధి. అతనికిఁ దెలియకయె చేతునుండి యక్షమాల
జారుచుండఁగాఁ గ్రిందపడకుండఁ గైకొని ధరించితిని.
అంత నాయక్షమాల యియ్యకుండ వెళ్లవద్దనఁగా
నాముత్యాలహారము నిచ్చితిని. అది యక్షమాలయె
యని పుచ్చుకొనె. నా తల్లి పిలుచుచున్నదని సఖి
చెప్పఁగానే, నామెతోనింటికి వెళ్లితి.

‘అముని పుత్రుండు చెట్టుపట్టుపై దమాలరసము
తో “తామరతూండువలెఁ దెల్లనగుముత్యాలహా
రముచే నాకపెట్టబడిన నామనస్సు హంసవలె నీ

చేగొనిపోబడె" అనిపత్రిక వ్రాసి నాసఖయగు త
 రభికచే బంప నది నేనొంటరిగా నున్నపుడు లేచి
 యిచ్చె. అంత నేనాపత్రిక జదివి యామునిపుత్రు
 ని దలంచుచు హర్ష్యంబెక్కి యొంటరికత్తెనై వి
 రహము నైంపలేకుంటిని. అంత జన్మోదయముగ
 చుండ బుండరీకుని మిత్రుడయిన కపింజలుడు చే
 తులు జోడించుకొని దిగ్గజువువచ్చి నాతో నట్లనియె.
 ఓగంధర్వపుత్రీ! మహాశ్వేగా! నిన్ను జూచినది
 మొదలు నామిత్రుడగు పుండరీకుడు కామవశం
 వచుడై యున్నాడె. నేజేసిన శీతలోపచారము
 లు విఫలములయ్యె. నిన్ను జూచిన యెడల జీవించు
 ను. లేనియెడల జనిపోవును. మునిపుత్రుని బ్రతికిం
 పగోరుచేని రమ్మని చెప్పెను. అందుకు నేనేమిచె
 ప్పటకు బాలువోక చింతించుచుండగా నాతల్లియ
 చ్చటికివచ్చి నాతో జెప్పకయెవ్వలెను. అప్పుడనే
 ను సఖితోను గపింజలునితోను వెళ్లుచు బుండరీకు
 నియందు దగిలిన మనస్సుగలదాననగుచు వెళ్లునం

తలో మునికుమారుడు మన్మథతాపము సైంధవమిం
 బ్రాణముల విడిచిపెట్టెను. అట్టివృత్తినిజూచి యే
 డ్చి యనుగహనహవస్సుగా గాల నైతిని. ఒకదివ్యపురు
 షుడు చంద్రహండలంబునుండి దిగివచ్చి 'ఓమహా
 శ్వేతా! యేడువకుము, తిరిగియితనితో నీకుసమాగమ
 హాసినీని నన్ను నోదార్చి మునిపుత్రునిం జంద్రహం
 డలమునకుం దీసికొనిపోయె. కపింజలుండు విడువి
 డుహసి యాదివ్యపురుషుని నెఱుఁగెను. నేను
 జూచుచుండఁగా వారు చంద్రహండలముం జొచ్చి
 రి. నాప్రాణేశ్వరుం దిరిగి కపియుగోరితో జీవము
 లలబాయక చంద్రశేఖరుని నారాధించుచు నప్ప
 టినుండియు నీసిద్ధాలయముననున్నదాన నని తనవృ
 త్తాంతము సెప్పి తిరిగి యేడువ మొదలువెట్టె.

చంద్రాపీఠుండు నామె నోదార్చి మిగిలిన రా
 త్రివెల్లఁబుచ్చె. ఉదయమున సతఁడును మహాశ్వేత
 యును స్నానముసేసి నిత్యకృత్యములు దీర్చికొని
 యుండఁ గాదరిబరి దగ్గఱనుండి కేయూరకుండును,

తరలికయును వచ్చిరి. రాఁగా, 'ఓతరలికా! కాదంబ
రిపెండ్లినిగూర్చి యేమిజరిగెన'ని మహాశ్వేత యడు
గఁ కేయూరకునకుఁ దెలియునని యడిచెప్పె. కే
యూరకుఁడు. 'ఓమహాశ్వేతా! సీవులేనందునఁగా
దంబరి స్వల్పసంఖ్యమును గూడ గొప్పదుఃఖముగాఁ
దలంచుచున్నప్పుడు పెండ్లిని లేకగొంచునా? ఇంతి
యెకాక నింబనుండుటయే తప్పని యెంచుచున్నది.
ఏమిచెప్పెద!' అని యూరకుండె. అంతనామె, 'ఓ
కేయూరకుడా! వెంటనే యచ్చటికివెళ్లు. నేనును
నీవెంటనేవచ్చి సఖిని జూచెదన'ని కేయూరకునినం
పి రాజునుజూచి ఓగాజా! గంధర్వరాజధానిని,
అందున్న కాదంబరినిఁ జూడఁగోరినచో నాతోర
మ్మనిచెప్పెను. రాజు నామెయు బయలుదేటి తిన్న
గా హేమకూటమునకు వెళ్లి గంధర్వ రాజధానిని
జూచి కన్యాంతఃపురమును బ్రవేశించిరి.

కాదంబరి కేయూరకునివలన మహాశ్వేతరాక
తెలిసికొని లేది శ్రీమండపమున మహాశ్వేతతోఁదా

ను కూర్చుండి యాసనమున రాజును గూర్చుండ బెట్టి తాను మహాశ్వేతను శౌగంధి తన సఖయగు మదలేఖచేతఁ జంద్రాపీఠునకుఁ బూజ చేయించెను. తరువాతఁ గాదంబరీచంద్రాపీఠులకుఁ బరస్పరానురాగ ముదయించెను. రాజు తాంబూలము పుచ్చుకొని కేయూరకునిచేఁ గనఁబర్చఁబడిన మార్గమునఁ గాదంబరీ యంతఃపురమునకు వెల్లెను. హంసీయను నామాంతరముగల మహాశ్వేతయును, కాదంబరీ గలిదండ్రులయిన మదిరాచిత్రరఘులఁ జూడఁగోరి లోనికి వెల్లె. కాదంబరీయుఁ దన మందిరంబునకు వెల్లెను. పిమ్మటఁ జంద్రాపీఠునకు హేమకూటమును నివాసముగా గనుపఱువ నతఁడచ్చటనుండెను. అది మొదలు కాదంబరీ చంద్రాపీఠునియందుఁ మోహవశంవదురాలయ్యె. రాజు నామెనే తలంచుకొనుచుండెను. ఆమె రాజుదగ్గఱకుఁ దనసఖయగు మదలేఖను పంపి యతని మనస్సు తెలిసికొని తమాలికతో రాజుచేతకు వెల్లెను. అతనితో రెండుగడియలు

మాటలాడి తిరిగి యింటికి వచ్చెను. మఱునాఁడు
 నంద్రదాసీకుండు కాదంటరితోను, మహాశ్వేతతో
 ను చెప్పి సెలవు పుచ్చుకొని గుఱ్ఱమెక్కి- కేయూర
 కుండు చెప్పినట్లు మహాశ్వేతాశ్రమమునకు వెల్లె
 ను. అచ్చట నింద్రాయుధమెక్కి- కేయూరకాదుల
 ను మరలిపోయిని గుఱ్ఱపుడెక్కల జూడలఁ జూచుచు
 విచ్చి * పాలెమును బ్రవేశించెను రాజుగారిని వై
 శంపాయనుండును, పులలేఖయు త్రేమసమాచార
 మాడిగిరి. మహాశ్వేతను జూచుటను, గంధర్వనగరవి
 శేషంబులను, కాదంటరి సౌజన్యంబును, మదలేఖా
 తమాలికా కేయూరకాదుల వినయసంపదను జెప్పు
 చు నతఁ డారాత్రిఁ గడపె.

మఱునాటి పొద్దుట హేమకూటమునుండి కే
 యూరకుండు వచ్చి కాదంటరి ఘోషితురాలై మి
 య్ఘ్నం జూడగోరుచున్నదని చెప్పెను. పద్మట రాజు
 స్కంధావారమున వైశంపాయనుని నియోగించి,

ఇంద్రాగ్రయుధమునెక్కి పత్రలేఖతోను, కేయూర
కునితోను హేమకూటమునకు వెళ్లి హంసిని గౌర
వించి పరహితాపముచే హిమగృహముననున్న శా
దంబరితో మాటలాడి నాటిరాత్రియుండి యామె
వినోదముకొఱకుఁ బత్రలేఖను పడిచి తిరిగి హేమకూ
టమునుండి పొల్చెము ప్రవేశించె. అప్పుడే తారావీ
డునిచేఁ బంపఁబడ్డ దూతవచ్చి నమస్కరించి రెండు
త్తరములిచ్చెను. రాజువానిని విప్పిచదివి సమానా
ర్థముగల రెండవయుత్తరమును వైశంపాయనునకు ని
చ్చెను. అందులో “నామవస్సు నిన్నుఁ జూడగోరు
చున్నది. స్వరగారస్తు”ని యున్నది. చంద్రదావీడుఁ
డు వెంటనే యింద్రాగ్రయుధమునెక్కి ‘మిత్రుఁడా!
వైశంపాయనుఁడా ! నీవు పత్రలేఖ రాకను జూచి
యామెతోఁపన్పు’ని వైశంపాయనుని స్కంధావార
మున నియోగించి స్వల్పపరివారముతో వెడలి రేయిం
బగళ్లు పెద్దయడవిలో వెళ్లుచు జరద్ద్రవిడధార్మికుఁ
డు వసించియున్న చండికాలయముంగని అక్కడ

రాత్రిగడిపియుదయమున మెల్లఁగా నుజ్జయించిరే
ను. తలదండ్రుల నకుస్కరించి శుక నానుఁడు మొదల
యినవారితో మాటలాడియంతఃపురముననివసించె.

కొన్నాళ్లకు వలాహక పుత్రుడైన మేఘనాదుఁ
డు పత్రలేఖను దీసికొనివచ్చి చంద్రాపీఠునకు నొ
ప్పగించెను. రాజు సంతోషించి చూపుచే మేఘనా
దుని గౌరవించి యతని విడిచి పత్రలేఖ నాదరించి
యామెతో రహస్యమునఁ గూర్చుండి మహాశ్వేతా
కాదంబరుల కుశలవార్త చెప్పుమన నేవా! నీవువిడి
చివచ్చినది మొదలు నిన్నేతలంచుచు మోహపరవ
శురాలనయిన నన్నొక నాఁడు చెయ్యిపట్టుకొనికన్నీ
ళ్లుజాఱవిడుచుచు రాజును రాపించు నుపాయము
నీవే యెఱుఁగుచువు. రావలసినదని నేనుబలాతక్
రించి వర్తమానముచేయుట సరిగానుండును. నేనుజ
నిపోవుటయును సరికాదని కాదంబరి యిట్లు చెప్పె.

పూర్వభాగము సమాప్తము.

ఉత్తర కాదంబరి:

ఓ పత్రలేఖా! నీచేత రాజకుమారుఁ డొకపుడు తీసికొని రాఁబడిన నతనియెదుట నిలువఁబడుటకు నీగ్ధు వడుచును. అతఁడు జన్మభూమిని కార్యములను విడిచి తిరిగివచ్చుట యయుక్తమని చెప్పి తరిగించుచుఁ గాదంబరియూరకుం డెను. నేనాపె దుఃఖమును జూచి మనస్సుకరఁగి యామెనూరడించి ఓకాదంబరి! నీవు విచారింపకుము. నేనచ్చటికివెళ్లి చంద్రాపీఠుని రాఁచెదనని చెప్పితిని. రాజాసంగతి విని కాదంబరీలగ్నచేతస్కుండయ్యెను. అంతఃపురముచుండి ప్రతీహారివచ్చి ఆర్యా! అన్యగారు పత్రలేఖను, తమ్మును జూడఁగోరినారని చెప్పఁ బత్రలేఖయు దానును దల్లిచెంతఁజు వెళ్లి తల్లిచే బుజ్జగింపఁబడిన వాడయి కాదంబరినె స్మరించుచు దుఃఖముచేఁగొన్నిదినములు గడిపి యొకనాఁడు శివప్రాసాదీశ్వరంబునకుఁ బత్రలేఖతో రాజు వచ్చి హేమకూటమును

జూచుచుండ నమస్కరించుచు వచ్చి సమీపించిన కే
 యూగకునిఁజూచి కౌఁగిలించుకొని, అతనివలనఁ గా
 దంబరీవృత్తాంతమును విని హేమకూటమునకు వె
 న్నఁజలఁచె. పదవ దశపురంబువఱకు సైన్యమువచ్చి
 న సంగతి రాజువిని సంభవించి 'ఓపత్రలేఖ! నీవు కే
 యూరకునితో హేమకూటమునకు నిర్గమించి య
 చ్చట కాదంబరి నోదార్పుము. నేను శిబిరముతో వ
 చ్చువైశంపాయనునిఁజూచి యతనితో నాలోచించి
 వచ్చెద'నని పలికె. మేఘనాదునితోఁ బత్రలేఖను
 హేమకూటమునకుఁ దీసికొనివెళ్లుచుననందఱును బ
 యలుదేటిరి. రాజెపుడు కాదంబరీ వైశంపాయ
 నులను జూచెదననిచింతించుచు మఱునాఁడు జనసేజ
 నశకుక నాసులయాజ్ఞనొంది యింద్రాయుధ మెక్కి
 పరిమితపరిజనంబుతో నిర్గమించి, త్వరలో స్కంధా
 వారంబుచేరె. అచ్చట వైశంపాయనుని గానక
 నతఁడేడియని వలాహకునినడుగ నతఁడచ్చోదంబు
 నకు వెల్లి విపినంబులలోను, దేవతాస్థానములలో

ను దిరుగుచు జన్మభూమిని మమ్మును దలిదండ్రులను
మఱచిపోయెను. మేము పెక్కు విధంబుల బోధించిన
ను బ్రత్యుత్తరమియ్యకుండై. రమ్మని బలాత్కరింప
మీరు సైన్యముదీసికొని యుజ్జయనికేఁ బొండనియు,
నామనస్సు విరక్తిగనున్నదనియు, ఇచ్చట సంచరిం
పనెట్టగుచున్నదనియు, హఠల బలాత్కరించిన
చోఁ బ్రాణములవిడిచెదననియుఁజెప్ప సిరాశచేసి
కొని వచ్చితిమని పలికిరి.

చంద్రాపీఠుఁ డామాటలకు మూర్ఖిల్లి కొంత
సేపటికేఁ దెలివితెచ్చుకొని తారాపీఠశుకనాసులు
వోనిరావింప సుపాయమెఱిగినవారని దండుతో
నుజ్జయినికేనేగెను. శుకనాసుఁడు వైశంపాయనుని
వృత్తాంతంబు నతనివలన విని మనోరమయు, దా
ను నేడ్వఱ్ఱగెను. తారాపీఠ చంద్రాపీఠులు శుక
నాసు నోదార్చిరి. చంద్రాపీఠుఁ డాదంపతులయ్యే
డుపు వినలేక ఓగురుజనమా! సెలవిచ్చినయెడల వై
శంపాయనుని దీసికొనివచ్చెదనని పలికెను. ఆమా

టకు శుకసాసతా రాపీడులులోనగు వారంశీకరించి
 రి. చంద్రాపీడుఁడు గురుజనంబునకు నమస్కరించి
 తొరంగిక పరివారముతో బయలుదేఱెను. అతఁడు
 వెల్లుచుండవర్షము తట్టస్థించెను. తడియుచునే పయ
 నంబుసేయుచు హేమకూటమునుండి వచ్చుచు
 న్ను వేఘనాచునిఁ జూచి ప్రేమాస్పదురాలగు ప
 రబ్రేఖ త్రేమవార్త నడుగకయె వైశంపాయనుని
 కుశలం బడిగె.

వేఘనాచుఁడు 'ఓస్వామీ! వైశంపాయనుఁడు
 మనలను విడిచి యచ్చోదసరస్తీరంబున వెట్టిపాఁ
 దైతిరుగుచున్నాఁడు. పమి చేయుచుననెను. రాజ
 తనిష్టైతిచే నచ్చోదసరస్తీరంబునకు వెల్లి వెదకి కా
 నక మహాశ్వేతాశ్రమంబునకు వెల్లి దుఃఖితురాల
 గు నామె దుఃఖికారణము నడిగె.

అమెదుఃఖిము నణఁచుకొని 'ఓరాజా! నేను కా
 దంబరి దగ్గఱనుండివచ్చి నాగుహఁజేరి పుండరీకుని
 ధ్యానించి తపనూచరించుచుండనీవంటి బ్రాహ్మణుఁ

డువచ్చి నన్నుజూచి మోహించి నావంక జూడడ
రలికను బిలిచి యాచుత్తాన్యని వారింపుమంటినినిపి
న్నటజండుడువయింపన కొ- మపీడితుడు నన్నా
లింగింపరాఁగానోరిపాపీ! ఆయువుక్కి చిలుకకిడు
పునఁబుట్టిమని శపించితిని. వాడు వెంటనే పడిచ
చ్చెను. వానితోనున్నవారు నీమిశ్రుని మిశ్రుడని
చెప్ప నేడ్చి క్రిందఁబడితిననె. ఇట్లు మహా శ్వేతవలన
వైశంపాయనుని చావు తెలిసికొని చంద్రాపీఠు
డు క్రిందఁబడి యేడ్చి ప్రాణములు విడిచెను.

ఇదియుట్లుండ జైత్రరథి హేమకూటంబునఁబ్రత్రలే
ఖవలన రాజుగాక తెలిసి మనలేఖాపత్రలేఖితోఁ గ
లసి యచ్చోదసరస్త్రిరంబునకువచ్చి యట్టియవస్థను
న్నరాజును జూచి మనలేఖయు, బ్రత్రలేఖయు, రాజై
న చంద్రాపీఠుని మరిజనంబును నేడ్వసాగిరి. కా
దంబరి సహగమనము చేయఁదలండ్చి మహా శ్వేతను,
సఖీజనంబును, సెలవడిగి చంద్రాపీఠుని ప్రాణముల
ను దొడ్పె నిడుకొని దుఃఖించుచుండె. అపుడుచం

దాపీడులోనుండి యొక తేజము చంద్రమండల
ములోనికి బయలు వెడలెను. 'ఓమహా శ్వేతా! పుండ
రీకునితో నీకు సమాగమంబు గలుగునని మున్నే చెప్పి
తిని. కాదంటరికిని జంద్రాపీడునకును సమాగమంబు
గును గనుక నతని శరీరంబును దహింపక కాపాడ
వలసినది. శాపము చేసి యిది జరిగె' నని యశరీరవాక్కు
వినఁబడెను. అంతఁ బత్రలేఖ యంద్రాయుధమును
దోలుకొని చంద్రాపీడుఁడు లేచిది యిచ్చటనుండుట
యనవసరంబని యాగుఱ్ఱముతో దాను నచ్చోదన
రస్సున మునిగిపోయెను. వెంటనే యా సరస్సులో
నుండి పుండరీకుని మిత్రుఁడగు కపింజలుఁడుగట్టిన
కువచ్చెను. మహా శ్వేతయతనింజూచి యానవాలు
వట్టి ఓకపింజలుఁడా! యెక్కడకుఁబోతివి? పుండరీ
కుని వృత్తాంతమేమి? యని యడిగెను. అతఁడు,
ఓమహా శ్వేతా! దుఃఖింతుచున్న నీనువిడచి పుం
డరీక భేదము తీసికొని పోవుచున్న దివ్యపురుషుని
వెంటడించి చంద్రలోకమునకు వెళ్లఁ జంద్రుఁడు క

పింజలునితో నిట్లనెను. ఓకపింజలుఁడా! నేను జం
 ద్రుఁడను- నాకిరణములచే సంతప్తుఁడై పుండరీకుఁ
 డు పాశములు విడుచుకాలమున 'చంద్రుఁడా!
 నావలెనీవును బ్రయుగాలితో సమాగలబు లేక మృ
 తి నొందెదవుగాత'మని నన్ను శపింప నేనును గో
 పించి నీవును నాతో సమానముగా దుఃఖ మనుభ
 వింతువుగాత మని శపించితిని. శాప మగువఱకుఁ
 బుండరీకుని శరీరంబు నాచే రక్షింపఁబడును. తరు
 వాతఁ బుండరీకుఁడు తిరిగి మహాశ్వేతను పెండ్లి
 యాడి సౌఖ్యము నొందునని చెప్పెను. ఈవృత్తాం
 తంబును నేను విని శ్వేతకేతుతోఁ జెప్ప నాకసం
 బున వెల్లుచుండఁ దెలిసలేమి నొక వైమానికు ను
 ల్లంఘించితిని. అతఁడు కోపించి పరిగెత్తెడు గుఱ్ఱము
 గుడువు గాఢ యనినన్ను శపించె. నేను సముద్ర
 మువఁ బడి పూర్వజన్మజ్ఞానముతో సంద్రాయుధము
 ను గుఱ్ఱము నయితిని. చంద్రుఁడు చంద్రాపీఠుఁడు
 గాను, పుండరీకుఁడు వైశంపాయనుఁడుగా నయి

రి. నేను బూర్వజ్ఞానముహిమచేఁజందాప్రీతిని మో
యము. శౌపవిమోచనమునకై యిచ్చును. దీసికొ
ని వచ్చి యచ్చోదసరస్సునందలి ఒరిస్సానముచేత
శౌపవిముక్తుఁడనై యిప్పుడు నిజరూపము నొందితిని.

సీవును బుండరీకుని గలసి వర్ధిల్లుము. శ్వేతకేతు
వునకు నీవృత్తాంతము చెప్ప నాకు సెలవివ్వుని కపిం
జబుఁడు బయలుదేఱెను.

పిమ్మట కాదంబరియును, మాహాశ్వేతయును, జం
దాప్రీతిని పరిజనంబును, జందాప్రీతిని శరీరమును
గాఢాదుకుండిరి. కాదంబరి యాజ్ఞచేఁ జందాప్రీ
తిని యనుచుఁడగు త్వరితకుఁ డుజ్జయనికెఱెల్లి తా
రాప్రీతివకును శుకనాసునకును జరిగినదంతయుఁ
జెప్పెను. అందుమీఁద రాజమంత్రులు తమ భార్య
లగు విలాసవతీ మనోరమలను నోడుకొని యచ్చో
దసరమునకువచ్చి కాదంబరి నోదార్చి చందాప్రీ
తిని బట్టుకొని యందఱు నేడ్చి చందాప్రీతివైశం
షాయనులు పునర్జ్జీవితులగుదురని యాశతో నుండిరి.

జాబాలిమహర్షి యిట్లు మనులతో బృహతగ్రంథంజే
పే. ఋషులు దానినిని యాశ్చర్యమునొందిరి. క
థాసమాప్తికారణం నే నాకుం బూర్వజన్మజ్ఞానము
కలిగి మనువటివలె సకలవిద్యలయందు బాండిత్యము
కలిగెను. పిమ్మట నామిత్రుడగు కపింజలుండు గగ
నమార్గమునుండి డిగ్గి జాబాలి యాశ్రమము ప్రవే
శించి శుకమునైయున్న సన్నుం బూచి శ్వేతకేతు స
న్నిధికి వెళ్లె.

నేను హారీతుచేఁ బెంపఁబడి యొక్కఁలువచ్చిప్రా
ప్తుటనే యుత్తరదిక్కునకు గగనమార్గమున కెగిరి
వెళ్లించు నడవులను సరస్సులను గాటుచు నెపుడు
క్లాదంబరీ సఖియగు మహాశ్వేత ననోద్ధదసరస్తీర
మునఁ జూచెదనని పూర్వసంస్కారము వలన వే
యివిధములఁ దలంతుచు మధ్యాహ్నమున యుత్తి
ష్టానులచేఁ బీడింపఁబడుచు నొకయరణ్యమునఁ జె
ట్టుక్రింద డిగ్గి తగిన మేతమేసి యచ్చటనే వవ్వలిం
చితిని. ఆసమయంబుననే యొకఁడు బంధనముల

తోవచ్చి నన్ను బంధించి చేతబట్టుకొనగా 'నీవె
 వడవు? పలనన్ను బట్టిత' వని యడుగ నతడు ఓ
 పక్షిరాజా! యిచ్చటకే సమీపమున మాశబరరాజు
 న్నాడు. అతని పుత్రిక జాబాలి యాశ్రమమున నీ
 వంటి పక్షిగలదనియు, నది యిప్పుడెగిరి పోయినదని
 యు, విని దానిం బట్టఁ బెక్కండ్రు శబరులకు నా
 జ్ఞాపించెను. నాపుణ్యమునుబట్టి నీవు నాచేత జీకి-
 తివి. చండాల కన్యకు నిన్ను సేచ్చి మెప్పు నొందుదు
 ను. అది నిన్ను విడువంగట్ట సమర్థురాలని నన్ను. బ
 క్కణమునకుఁ దీసికొని వెళ్లి చండాల పుత్రికకు ని
 చెప్పెను. అది నన్నుఁ జిత్తమయపంజరములో నుంచి
 'ఓయిమరాచారుడా! యిది తండ్రిమాట జవదాఁ
 టిన ఫల'మని యూరకుండె. నేను తిండికుడుపులను
 మాని మానముగానుండి పాపిష్ఠమగు శరీరమును
 విడిచి పెట్టదలంచి యుండఁ జూడాలి నాకు మృత
 'బెట్టితినుమని పొడిచినను జీత్యురించితిని. అంత నది
 'ఫండేలతినవు? నీరేత్రాగవు? మాలవాని నీరయి

నను నేలపడ్డపుడు పవిత్రమగును. సందేహించు దా
 నవైన యెడల నిట్టిదుర్దశ నేలపొందితివి? తరువా
 త విచారపడకుండునట్లు మొదట ప్రవర్తింపవలయు'
 ననెను. చాంతాలి వాక్యము ప్రమాణముగాఁ దలఁచి
 ఫలాదులను దిని యుండ నాకు సీశ్వరానుగ్రహముగ
 లిగె. ఒక నాఁటి యుదయమున నాపక్క-ణమంతయు
 స్వర్గతుల్యముగను, శబరులందఱు దివ్యపురుషులుగ
 ను, ఈచర్మపంజరము స్వర్ణమయముగనాయె. అపు
 డు నేను విస్తయము నొంది యీవిత్రము విచారిం
 చుచుండఁగాఁ జండాలుపుత్ర పంజరముతో నన్ను
 మీసన్నిధికిఁ దీసికొని వచ్చెను. ఇంతవఱకు నాకుఁ దె
 లియును. తక్కి నెవరిగత యీచాంతాలిని నీవు తెలి
 సీకొనుము నేనును వినఁగోరెదనని వైశంపాయనకు
 క మూరకుడుడెను. •

చదంపడి శూద్రక మహారాజు నీవిచ్చటకు వచ్చి.
 న కారణమేమని దాని నడుగ నది 'ఓయిరోహిణీవ
 ల్లభా! చంద్రా! కాదంబరీ ప్రాణనాథా! చంద్రాపీ

ధా ! అనిపించి యిట్లు చెప్పఁదొడఁగె. నేను శ్రీని
 (పద్మవనలక్ష్మిని) ఈశుకము శుకనాస పుత్రుఁడగు
 వైశంపాయనుఁడు- శ్వేతకేతువునకును శ్రీయును
 నామాంతరముగల లక్ష్మికిని పుట్టినవాఁడే పుండరీ
 కుఁడు. వైశంపాయన పుత్రుఁడై యీశుకమై
 యిది యంతయు సీతోఁ జెప్పియే యున్నాఁడు. ఇతఁ
 డు చపలదిత్తుఁడు. కామపరవశుఁడై పుండరీకదే
 హమును విడిచి రెండు జన్తములెత్తెను. ఈజన్తము
 నందుఁగూడ నపినయము చేసినయెడల సంతకంఠే
 నథోగతి నొందునని, తండ్రియగు శ్వేతకేతు నియో
 గముచేతఁ బంజరమున బంధించి యంతకాలమువీని
 రక్షించితిని. ఇప్పుడు మీయిద్దఱికిని శాపపిమోచనస
 మయము తటస్థించె. కనుక జరామరణ భూయిష్ఠము
 గు మానవదేహంబును విడిచి దివ్యదేహంబును ధరిం
 చి క్రాదంబరితోను, మహాశ్వేతతోను జీరకాల సౌఖ్య
 మమీయిద్దఱునుభవింప వలయునని దీని మీచెంతకుఁ
 దెచ్చితే నని పలికి నందఱి యెదుట గగనమార్గమున

మెఱుపువలె మెఱయుచు నాచాండాలి వెల్లిపోయె
ను. అది పోగానే శూద్రకుడు కాదంబరియందు
మోహపరవశతనొంది వెంటనే కాలధర్మము నొం
దెను. అట్లే వైశంపాయనుడును మహాశ్వేతను
మోహించినవాడై పంచత్వము నొందెను.

అంత నచ్చోదసరస్తీరమునఁ గాదంబరి వసంత
శోభచే మదనవేదన నోర్వజూలక మహాశ్వేతను,
మదలేఖను, కనుగప్పి చైతన్యములేని చంద్రాపీఠశ
రీరమును గట్టిగఁ గొంగులించుకొనెను. అమృతమువ
లనఁ బుట్టిన యపురఃకులమున జన్మించిన కాదంబరి
శరీరస్పర్శచే నిద్రనుండిలేచి నట్లతఁడు బ్రతికెను. పుం
డరీకుడు నభోమార్గమునుండి కపింజలునితో నచ్చ
టికి వచ్చెను. లక్ష్మీశువైన మహాశ్వేతయును బుండ
రీకుడును సంతోషముచే నొండొరుల గొంగులించు
కొనిరి. ఈవృత్తాంతంబంతయుఁ బరిజనము వలన వి
సి దంపతులగు విలాసవతీ తారాపీఠులును, మనో
రమా శుక నాసులును, మదిరాచిత్రరథులును, గౌరీ

హంసులు నచ్చటికి వచ్చిరి. అంతలోఁ గపింజలుఁడు
 'ఓశుకనానుఁడా! శ్వేతశేతువు నన్నుఁగూర్చి యి
 ట్లువలికె. నావలన పుండరీకుఁడు వుట్టినను నీయంద
 లి స్నేహముచే నన్నుఁ జూడకయే నీచెంతకు వచ్చె
 ను. ఇంతియేకాక మఱియొక జన్మమునొంది వైశం
 పాయన జన్మంబున నీకుఁ బుత్రుండయ్యె. కానఁ గ్రా
 ర్తకోడలయిన మహాశ్వేతలో నతఁడు నీయొద్దనే
 యుండదగినవాఁడు. నీవు చిరంకాల మట్టిపుత్రు
 సౌఖ్య మనుభవింపుము. అసంగతిఁగిని యందులకు
 శుకనానుఁడు మిగుల సంతసించె. పిమ్మటఁ గాదంబరీ
 చంద్రాపీఠులకును, మహాశ్వేతా పుండరీకులకును,
 అచ్చటనే వివాహముయ్యె. పిమ్మటఁ జిత్రరథుఁడు
 చంద్రాపీఠుని బంధుగులతోఁ దన యింటికిఁ దీసికొని
 వెల్లి గంధర్వరాజ్యమునకుఁ బట్టాభిషిక్తునిగాఁ జే
 సెను. హంసుఁడుకూడఁ బుండరీకునకుఁ దనరాజ్య
 ము నభిషేకము చేసెను.

పిమ్మటఁ గాదంబరీ రహస్యమునఁ జంద్రాపీఠు

నిజాది 'ఓప్రియదా! దైవయోగముచేఁ బునర్జీ
 వితులమయితిమి గాని పత్రలేఖయెచ్చటను గనఁబడ
 దేమి? అదీనురాలిప్పు డెచ్చటనుండును? ఆర్యపు
 తా! చెప్పు'మని యడిగెను. అందునకుఁ జందా
 పీఠుండు 'ఓసుందరీ! శాపముచే మనుష్యలోకమున
 జన్మించిన చంద్రుండనయిన నాకు సేవకై రోహిణిప
 త్రలేఖగా జన్మించి యిప్పుడు శాపవిముక్తి సమయ
 మని తెలిసికొని యచ్చోన సరస్సునందు స్నానము
 చేసి దివ్యదేహమును ధరించి తిరిగి రోహిణియై చం
 ద్రలోకమున నన్నుఁగూర్చి నిరీక్షించుచున్నది. అచ్చ
 టకామె నూరడించుటకు మనము వెళ్లవలసి యున్న
 ది' యనిచెప్పె.

పిమ్మట జద్రాపీఠపుండరీకులు కాదంబరీ మహా
 శ్వేతలతోఁగ్నూడి స్తోత్రము ననుభవించుచు హేమ
 కూటమున సత్తవారింటఁ బది దినముల నొకదినము
 గాఁ గడిపిరి. చంద్రాపీఠుం డత్తమామలయిన మ
 దిరాదిప్రథమ దగ్గఱ సెలవు పుచ్చుకొని తండ్రియ

గు తారాపీఠుని సన్నిధానమునకు వచ్చెను.

“పిమ్మట మిత్రుడైన పుండరీకునియందు రాజ్య భార ముంచి పితృగౌరవముఁ బట్టి యుజ్జయనియందును, ఒకపుడు గంధర్వలోకమునందును, రోహిణీ ప్రీతిచేఁ జంద్రలోకమునందును, పుండరీక ప్రీతిఁబట్టి లక్ష్మీవాసస్థానములగు నుద్యానములయందును, కాదంబరికి నిష్ఠమగు వ్రతస్థలమునందు నామెతో విహరించుచుండె. పెక్కు లేల. కాదంబరీ చంద్రదాసీదులును, మహాశ్వేతా పుండరీకులును, పుండరీక చంద్రదాసీమలును, మహాశ్వేతా కాదంబరులునొంఁదొరుల విడమిచే నందఱు సర్వసౌఖ్యముల నొందుచు నానందకోటి నొందిరి.

నో టీసు.

ప్రథమోపదేశము.	...	రు ౦-౩-౬
అగణితము.	...	రు ౦-౪-౬
ఆశౌచసారము.	...	రు ౦-౫-౬
ఆంధ్రోపనిషత్తులు ౬. ౧ భాగము.		రు ౦-౮-౦
ఆంధ్రోపనిషత్తు ౨ భాగము.		రు ౦-౮-౦
సాంప్రదంధ్రదాణోకము.	...	రు ౦-౪-౬
ఏక్సరుసైబు సంస్కృతము ఇంగ్లీషు.		రు ౦ ౩-౬
కాదంబరీకథాసారము తెలుగుగద్యము.		రు ౦-౨-౬
విగ్రహోదర్శము (సమాసము)	...	రు ౦-౨-౬

ఈపుస్తకములు పోప్టేజీసహా ఈ నెలలకు నాయెద్దను, యస్. యస్. యమ్. ప్రెస్ బుక్కుడిపోలోను, బి. రామయ్య అండ్ కో వారివద్దను దొరకును.

విశాఖపట్టణము. 1-12-1904	}	చేవలి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, సంస్కృతపండితుఁడు, లండన్ మిషన్ ప్రెస్సులో.
----------------------------	---	--

10 517

